

strateginen TUTKIMUS

**Demokratian
episteeminen
toimintakyky algoritmien
aikakaudella (DECA)**

Tilannekuvaraportti 2022

SUOMEN AKATEMIA

1. Tiivistelmä

Nopeasti muuttunut viestintäympäristö haastaa suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan turvallisuuden ja keskinäisen luottamuksen. Demokratian episteeminen toimintakyky algoritmien aikakaudella - konsortio (DECA) tutkii yhteiskunnan tiedollisia järjestelmiä, käytänteitä ja ongelmia yksilöiden, instituutioiden ja digitaalisten infrastruktuurien tasoilla. Tutkimuksen ydinkäsite on episteeminen toimintakyky. Se viittaa yksilötasolla kansalaisten oikeuksiin saada luotettavaa tietoa, tulla kuulluksi ja osallistua yhteiskunnallisen tiedon tuottamiseen. Yhteiskunnan tasolla käsite viittaa kykyyn tehdä kestäviä ja perusteltuja poliittisia päätöksiä. Demokraattisen yhteiskunnan tiedollinen toimintakyky edellyttää kansalaisten ja yhteisöjen kehittyviä osallistumisen muotoja ja niitä tukevia oikeuksia. Se vaatii myös yhteiskunnan tiedollisten instituutioiden tukemista ja niiden toimintatapojen päivittämistä sekä kykyä tunnistaa muuttuvan ympäristön tuomia riskejä.

DECA:n tutkimusryhmä koostuu media- ja viestintätutkimuksen, journalismin tutkimuksen, sosiaalipsykologian, sosiologian, oikeustieteen, käännöstieteen ja tietotekniikan asiantuntijoista. Hankkeen vuorovaikutusmenetelmät tuovat yhteen ministeriöitä, kansalaisjärjestöjä ja mediatoimijoita. Konsortio tarkastelee, miten yksilöt, yhteisöt ja instituutiot puolustautuvat monikriisien ja algoritmien ajalle tyypillisiä sitkeitä episteemisiä ongelmia vastaan. Näin tutkimus itsessään on osa yhteiskunnan tiedollisen ja demokraattisen toimintakyvyn ylläpitämistä ja kehittämistä. DECA:n keskeisenä päämääränä on analysoida ryhmien välisiä episteemisiä eriarvoisuuksia ja tuoda marginalisoitujen ryhmien ääni kuuluville.

DECA:n monitieteiset työpaketit syventävät ymmärrystä siitä:

- miten tavalliset ihmiset ja yhteisöt osallistuvat tiedon tuottamiseen,
- miten tiedon tuottamiseen osallistuminen vaikuttaa tiedon luotettavuuden arviointiin,
- miten polarisoitunut viestintäympäristö rajoittaa yksilöiden tiedollisia valmiuksia ja luottamusta yhteiskunnan instituutioita kohtaan,
- kuinka viestintäteknologian uudet sovelluksen voivat vahvistaa vähemmistöjen tiedollisia oikeuksia ja toimintakykyä,
- miten episteemisiä oikeuksia otetaan ja voidaan ottaa huomioon politiikkaohjelmissa ja -verkostoissa sekä
- millaisen uusiutumisen haasteen kasautuvien kriisien aikakausi tuottaa yhteiskunnallisen luottamuksen ja turvallisuuden käsitteellistämiseksi yhteiskuntateoriassa.

2. Yhteiskunnallinen haaste

Elämme keskellä kriisien aikakautta. Taloudelliset, poliittiset, teknologiset ja ekologiset ongelmat kietoutuvat monimutkaisesti toisiinsa ja vahvistavat toinen toisiaan. Räjähdysmäisesti lisääntynyt datan määrä, algoritmisten järjestelmien leviäminen ja tekoälyn nopeasti kehittyvät sovellukset hyödyttävät yhteiskuntaa ja ihmisiä monin tavoin. Samalla ne kuitenkin tuottavat myös uudenlaisia eriarvoisuuksia, luottamusvajeita ja yhteiskunnallisen turvallisuuden riskejä.

Demokraattisten yhteiskuntien kannalta tiedolliset (episteemiset) haasteet kytkeytyvät erityisesti viestintään. Kansalaiset ja yhteisöt tarvitsevat luotettavaa informaatiota voidakseen vaikuttaa. Yhteiskunnan instituutiot tarvitsevat keinoja ylläpitää yhteistä tiedollista pohjaa ja julkisuutta ongelmien ja ristiriitojen demokraattiseen työstämiseen. Näihin tarpeisiin vastaaminen edellyttää tutkimusta, joka porautuu yhteiskunnallisten ongelmien, kriisien ja uusien viestinnän muotojen leikkauspisteisiin. Viime kädessä turvallisuudessa ja luottamuksessa on kysymys yhteiskunnallisen vallankäytön oikeutuksesta. Siksi yhteiskunnan episteemisen toimintakyvyn ylläpito edellyttää myös yhteiskunnallista kehitystä kuvaavan käsitteistön kriittistä päivittämistä. Tässä hankkeessa demokraattisen yhteiskunnan episteeminen toimintakyky tarkoittaa

- kykyä tuottaa luotettavaa tietoa yhteiskunnallisista haasteista,
- pyrkimystä tukea tietoa tuottavien ja säätelevien toimijoiden ja instituutioiden toimintaa,
- sitoutumista kansalaisten oikeuksiin tulla kuulluksi ja osallistua tiedon tuottamiseen,
- tiedon hankkimiseen ja tuottamiseen tarvittavien välineiden kehittämistä,
- kansalaisten ja ryhmien vaikutusmahdollisuuksien yhdenvertaisuuden parantamista,
- luottamusta yhteiskunnan demokraattisiin instituutioihin, sekä
- näiden tavoitteiden tiellä olevien riskien ja ongelmien tunnistamista.

Viestintäympäristön muutos avaa uudenlaisia tiedon ja uskomusten areenoita ja monipuolistaa informaation kiertoa, mutta samalla se tuottaa uusia haasteita yhteiskunnan episteemiselle toimintakyvylle. Siirtyminen joukkoviestinnästä digitaaliseen viestintäympäristöön on purkanut kulttuurisia hierarkioita ja asiantuntijainstituutioiden arvovaltaa. Kun tähän kehitykseen yhdistyvät viime vuosikymmenien taloudelliset ja poliittiset kriisit (finanssikriisi, maahanmuutto/pakolaiskriisi, pandemia ja jatkuvasti etenevä ilmastokriisi), lisääntynyt yhteiskunnallinen epävakaus on kaikkien demokratioiden haaste. Tämä näkyy disinformaation lisääntymisenä,

poliittisen polarisaation kärjistymisenä ja avoimesti epädemokraattisten poliittisten liikkeiden menestyksenä.

Demokraattisten yhteiskuntien tiedollinen toimintakyky avautuu tutkimukselle ongelmien kautta. Siksi tarvitaan tutkimusta, joka tarttuu monitasoisesti tiedon, luottamuksen ja yhteiskunnan toimintakyvyn ongelmiin. Yllä kuvatut haasteet konkretisoituvat eri areenoilla ja erilaisissa konteksteissa, minkä vuoksi tarvitaan tarkkaa analyysia näiden ymmärtämiseksi. Yhdistämällä empiiriset tutkimukset ja erilaiset ratkaisuhakuiset kokeelliset hankkeet teoreettiseen keskusteluun, DECA tukee yhteiskunnan episteemisen toimintakyvyn parantamista sekä erilaisten yhteisöjen ja instituutioiden että laajemman sosiaalisen mielikuvituksen (käsitteistön) tasolla.

DECA vastaa näihin haasteisiin kolmella tavalla:

1. Edistämällä ymmärrystä episteemistä toimintakykyä heikentävistä tai vahvistavista mekanismeista.
2. Kehittämällä työvälineitä ja uusia eettisiä ohjeita episteemisen toimintakyvyn tutkimiseksi ja kehittämiseksi.
3. Tuottamalla teoreettisia ja käsitteellisiä jäsennyksiä, jotka tukevat yhteiskunnallista päätöksentekoa, turvallisuutta, tasa-arvoa ja luottamusta demokraattisiin instituutioihin.

2.1. Episteemisen toimintakyvyn ymmärrys

Hankkeen empiirinen tutkimus keskittyy suomalaiseen yhteiskuntaan neljällä tasolla: ihmisten kokemusten, median käytäntöjen, julkisten keskustelujen sekä lakien valmistelun ja toimeenpanon tasoilla. Kiinnitämme huomiota erityisesti kielellisiin ja kulttuurisiin vähemmistöihin ja heikommassa asemassa oleviin kansalaisryhmiin. Hanke tuottaa uutta tietoa algoritmien, data-analyysin ja tekoälysovellusten ohjaaman viestintäympäristön eriarvoistavista vaikutuksista. Samalla hanke tutkii mahdollisuuksia edistää kielellisten ja muiden vähemmistöjen episteemistä toimintakykyä uudessa viestintäympäristössä. Tarkastelemme myös tiedon ja keskustelun rakenteistumista sosiaalisen median keskusteluissa sekä siihen liittyviä vaikuttamisen keinoja ja riskejä. Lisäksi DECA tuottaa tietoa siitä, miten yhteiskunnalliset päätöksentekijät (poliitikot, virkamiehet, asiantuntijat ja avaininstituutioiden vaikuttajat) ymmärtävät muuttuvaa todellisuutta.

2.2. Menetelmien kehittäminen

Luotettava tieto rakentuu monimutkaisissa vuorovaikutuksen verkostoissa. Yhteiskunnan ja kansalaisten tiedollisen toimintakyvyn tukeminen näissä olosuhteissa edellyttää menetelmällistä kehitystyötä. DECA:ssa menetelmien kehittäminen perustuu yhtäältä monitieteelliseen yhteistyöhön. Hankkeen yhteiset tutkimusteemat, tutkimuskysymykset ja

aineistot vievät perustutkimuksen osaamista eteenpäin ja kytkevät suomalaisen yhteiskunnan episteemisen toimintakyvyn tutkimuksen kansainväliseen kenttään. Toisaalta hankkeen menetelmällinen kehitystyö nojaa yhteistuotantoon eri sektorien toimijoiden kanssa.

Työpaketit toteutetaan yhdessä kansalaisryhmien ja -järjestöjen, asiantuntijoiden ja viranomaisten sekä yksityisen sektorin toimijoiden kanssa. Tutkijoiden, päättäjien ja muiden partnereiden kannalta on tärkeää jakaa ymmärrystä siitä, miten yhteiskunnallista toimintaa kuvaavien aineistojen saatavuus ja uudet analyysimenetelmät voivat parantaa kulloisenkin tilannekuvamme validiteettia. Samalla on kuitenkin tärkeää ylläpitää tietoisuutta siitä, millaisia tiedollisia rajoitteita ja poissulkemisia eri menetelmät tuovat tullessaan ja millaisia eettisiä ja poliittisia riskejä eri menetelmien ja aineistojen käyttöön sisältyy.

2.3. Yhteiskunnan episteemisen toimintakykyisyyden teoreettinen ja käsitteellinen jäsentäminen

DECA:n tavoitteena on avata erilaisia teoreettisia näkökulmia siihen, minkälaisen käsitteistön avulla meneillään olevaa yhteiskunnallista kriisiaikakautta ja sille ominaisia episteemisiä ongelmia ja riskejä voidaan hahmottaa. Teknologisten kehityssuuntien lisäksi kansalaisten episteemistä toimintakykyä ja luottamusta uhkaavat nykyisin myös demokraattisten yhteiskuntien muuttuminen aiempaa epävakammiksi, polarisoidummiksi ja epätasa-arvoisemmiksi. DECA tuottaa teoreettisia jäsennyksiä näiden ongelmien yhteenkietoutumisesta sekä niiden yhteisvaikutuksesta yhteiskunnan ja kansalaisten episteemiseen toimintakykyyn.

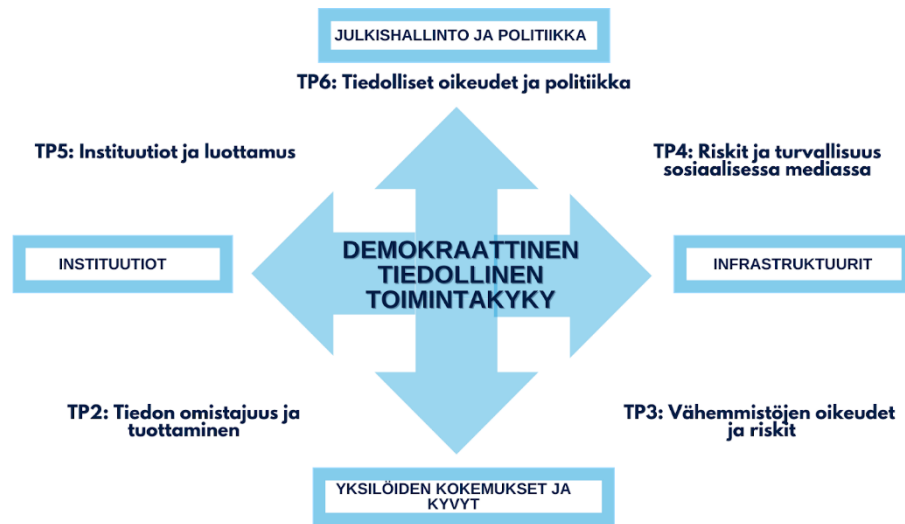
3. Tutkimuksen state-of-the-art

Episteemisiä oikeuksia on pohdittu pitkään filosofian tutkimuksen piirissä, mutta demokratian uudet ongelmat ovat viime vuosina nostaneet yhteiskunnan, instituutioiden ja yksilöiden tiedollisen toimintakyvyn myös yhdeksi yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen keskeisistä kysymyksistä (Watson, 2021). Yhteiskuntateoriassa on pitkä tutkimusperinne viestinnän ja julkisuuden merkityksestä demokratian toimintakyvyn kannalta (Habermas, 2022) ja kansalaisten osallistumisen mahdollisuuksista (Rosa, 2022). Median ja journalismin tutkimuksessa on kiinnitetty huomiota siihen, miten instituutioiden yhteiskunnallinen ja tiedollinen auktoriteetti ja luottamus rakentuvat uudessa viestintäympäristössä. Sosiaalisen median tutkimuksessa episteemisiä kysymyksiä on noussut erityisesti sosiaalisen median alustojen algoritmien ja poliittisten voimien polarisoivasta yhteisvaikutuksesta (Benkler et al, 2018).

DECA:n tutkimus tuo näihin keskusteluihin episteemisen toimintakyvyn näkökulman. Hankkeen lähtökohtana on ajatus, jonka mukaan yhteiskunnan tiedollinen toimintakyky nojaa neljään elementtiin: yksilöiden

toimintakykyyn ja kokemuksiin, julkisiin politiikan linjauksiin, tiedollisiin avaininsituutioihin ja niihin kohdistuvaan luottamukseen sekä toimiviin tiedon ja vuorovaikutuksen infrastruktuureihin. Yhteiskunnan tiedollisen toimintakyvyn vaaliminen ja vahvistaminen vaativat näiden toisistaan riippuvaisten elementtien kriittistä tarkastelua.

DECA koostuu viidestä tieteellisestä työpaketista ja vuorovaikutuksesta vastaavasta työpaketista, joissa tehdään tiivistä yhteistyötä sekä tutkijoiden kesken että yhteistyökumppaneiden kanssa.

Kuva 1. DECA:n tutkimussuunnitelma

Työpaketissa 2 selvitetään, miten tavalliset ihmiset osallistuvat tiedon tuottamiseen, miten tiedon kollektiivinen tuottaminen vaikuttaa tiedon luotettavuuden arviointiin sekä sen käytön hallintaan. Keskeisenä kiinnostuksen kohteena on tiedon kollektiivisen psykologisen omistajuuden teoria eli idea siitä, että tiedon tuottaminen osana yhteisöllistä toimintaa tekee tiedosta merkityksellisempää rajaten samalla sen käyttöoikeuksia. Tiedon kollektiivinen omistajuus voi ilmetä sen alkuperää korostamalla tai kontrolloimalla sen käyttöä yhteisön ulkopuolella. Lisäksi tiedon kollektiivinen omistajuus voi vahvistaa ryhmäidentiteettien muodostamista.

Työpaketissa testataan kokeellisten tutkimusten avulla, miten kollektiivinen tiedon tuottaminen vahvistaa omistajuuden tunnetta ja mitä seurauksia sillä on tiedon jatkokäytön sekä identiteettien muodostamisen näkökulmista. Selvitämme myös kyselytutkimuksen avulla tiedon kollektiivista omistajuutta suomalaisen valtaväestön ja suurimpien vähemmistöryhmien, kuten Suomessa asuvien venäjänkielisten, osalta. Lisäksi tarkastelemme venäläis- ja ukrainalaistaustaisten verkkovaikuttajien sekä heidän seuraajiensa omaksumaa ja tuottamaa tietoa. Erityisenä kiinnostuksen kohteena työpaketissa on selvittää, millaisia muutoksia kollektiivisessa tiedon tuottamisessa ja identiteettien muodostamisessa on tapahtunut vuonna 2022 laajentuneiden Venäjän sotatoimien jälkeen.

Kielellisten ja etnisten vähemmistöjen episteemisiä oikeuksia ja riskejä tutkiva **työpaketti 3** keskittyy siihen, miten monikielisyys tai vähemmistöasemat vaikuttavat tiedon saatavuuteen, käyttöön ja tuotantoon. Tutkimus tuo etnografisten ja haastattelumenetelmien avulla uutta tietoa siitä, miten kielivähemmistöt Suomessa saavat tarvitsemaansa tietoa ja minkälaista tietoa he itse tuottavat. Erityisenä kiinnostuksen kohteenamme on, miten ukrainan- ja venäjänkielisiin vähemmistöihin kuuluvat vastasaapuneet ja pitempään Suomessa asuneet henkilöt hyödyntävät digitaalisia työkaluja arjessaan. Tutkimme konekäntämisen mahdollisuuksia vastata kielivähemmistöjen tiedontarpeisiin ja vahvistaa heidän tiedollista toimintakykyään. Yhteistyössä mediatoimijoiden kanssa tuotamme tietoa, jonka perusteella voidaan muodostaa hyviä käytänteitä monikielisyyden ja käännösteknologian hyödyntämiseen tiedollisen toimintakyvyn tukemisessa.

Analysoimalla digitaalisin menetelmin kansalaisten, poliittisten ryhmien ja instituutioiden välistä vuorovaikutusta sosiaalisessa mediassa **työpaketti 4** tunnistaa ja erittelee tilanteita ja keskustelunaiheita, jotka tuottavat polarisaation ja disinformaation kaltaisia episteemisiä riskejä tai vaihtoehtoisesti purkavat väestönsien välistä vastakkainasettelua. Työpaketti tuottaa uutta tietoa siitä, miten voimakkaasti polarisoitunut viestintäympäristö rajoittaa yksilöiden tiedollisia valmiuksia, haittaa tarkistetun tiedon leviämistä ja siten heikentää yhteisön resilienssiä tulevaisuuden kriisien suhteen.

Tarkastelemme polarisaatioon liittyviä riskejä empiirisesti turvallisuuspolitiikkaa, maahanmuuttoa ja ilmastomuutosta käsittelevien julkisten keskustelujen kautta. Keskeinen osa tätä työpakettia on uusien menetelmällisten työkalujen kehittäminen yhteistyössä Informaatioturvallisuuden osaamiskeskuksen ja Huoltovarmuuskaskeksen kanssa polarisaation ja muiden episteemisten riskien arvioimiseksi. Työpaketti kerää laajan sosiaalisen median aineiston julkisista keskusteluista, joita analysoidaan yhteistyössä muiden työpakettien kanssa.

Viestintäympäristön muutos on vaikuttanut perinteisiä mediatoimijoita kohtaan tunnettuun luottamukseen ja niiden arvovaltaan. **Työpaketti 5** tarkastelee kysely- ja haastatteluaineistojen avulla media-alan ammattilaisten näkemyksiä heidän vastuustaan yhteiskunnan tiedollisen toimintakyvyn tukemisessa sekä journalismiin kohdistuvista tulevaisuuden uhista. Haastatteluihin sekä teksti- ja verkostanalyysiin perustuva osatutkimus analysoi sekä eri väestöryhmien että ”vasta-asiantuntijoiden” tuntemaa epäluottamusta perinteistä mediaa kohtaan. Tuotamme uutta tietoa siitä, mistä aikaisemmassa tutkimuksessa osoitettu kasvava ja hajaantuva epäluottamus johtuu ja millä keinoin vasta-asiantuntijat rakentavat omaa tiedollista arvovaltaansa.

Työpaketti kehittää yhdessä mediatoimijoiden kanssa journalistisia innovaatioita ja arvioi uusien ammatillisten normistojen kehittämistä tukeakseen journalismin ja sen yleisöjen välistä luottamusta. Keskeisiä tutkimuskohteita yhteistyössä partnereiden kanssa ovat julkisen palvelun

median tehtävät muuttuvassa viestintäympäristössä (YLE), toimittajien kokemaa häirintää (Jokes), journalististen sisältöjen moniarvoisuuden edistäminen (Vikes) sekä moniäänisyyden mittaaminen (YLE).

Työpaketti 6 tarkastelee episteemisen toimintakyvyn kehittämistä yhteiskunnallisen keskustelun säädöksissä sekä politiikkaohjelmissa ja -verkostoissa. Työpaketti myös rakentaa hankkeelle yhteisen teoreettisen työn ohjelman, joka kehittää tiedollisen toimintakyvyn käsitettä ja tukee hankkeen monitieteistä yhteistyötä.

Lainsäädäntö- ja tulkintatyöllä ja politiikkaohjelmilla on merkittävä rooli siinä, miten tiedollisen toimintakyvyn kysymyksiä jäsennetään ja millaisia vastauksia niiden haasteisiin etsitään. Tuotamme kriittistä erittelyä siitä, miten tiedollisia oikeuksia koskeva politiikka- ja säädöskeskustelu liittyy aatehistorialliseen kehitykseen ja miten tämä keskustelu vastaa uusien olosuhteiden (kansainvälisyys, uudenlaiset toimijat) haasteeseen. Ylläpidämme tilannekuvaa siitä, millaista kriittistä keskustelua eri maissa ja akateemisissa traditiossa näistä asioista käydään.

Tarkastelemme työpaketissa haastatteluihin ja julkisen keskustelun aineistojen analyysiin perustuvissa tapaustutkimuksissa suomalaisten politiikkaverkostojen toimijoiden käsityksiä tiedollisista oikeuksista sekä kansainvälisen poliittisen keskustelun ja säädösten soveltamista suomalaisessa yhteiskunnassa. Tämä työ alkaa seuraamalla Euroopan Unionin hyväksytyn Digital Service Actin (DSA, 2022) implementointia sekä vireillä olevan European Media Freedom Act -aloitteen etenemistä.

4. Monitieteinen yhteistyö

Yhteiskunnan episteemisen toimintakyvyn tutkiminen edellyttää eri tieteenalojen lähestymistapojen, käsitteiden, aineistojen ja menetelmien vuoropuhelua. DECA yhdistää yhteiskuntatieteellistä, humanistista, oikeustieteellistä ja tietotekniikan tutkimusta. Monitieteinen yhteistyö mahdollistaa moniulotteisen ja -tasoisen ymmärryksen siitä, miten yksilöt, yhteisöt ja instituutiot ymmärtävät, puolustavat ja kasvattavat episteemistä toimintakykyään.

DECA:n työpaketit koostuvat monitieteellisistä tutkimusryhmistä. Viestinnän tutkimus, journalismin tutkimus, politiikan tutkimus ja oikeustiede tarkastelevat viestintäpolitiikkaa ja tiedollisten instituutioiden toimintaa. Sosiaalipsykologia ja sosiologia keskittyvät yksilöiden ja yhteisöjen tiedolliseen toimintakykyyn ja tiedon tuottamiseen sekä heidän mahdollisuuksiinsa vastustaa episteemisiä ongelmia. Käännöstiede tutkii monikielisuuden ja tiedollisen toimintakyvyn suhdetta ja erityisesti marginalisoitujen ryhmien pääsyä tietoon. Tietotekniikan tutkimus analysoi episteemisiä riskejä tuottavia vuorovaikutustilanteita ja luo uusia menetelmiä niiden havaitsemiseksi.

Tieteidenvälistä ymmärrystä ja yhteistyötä tuetaan yhteisten seminaarien avulla: hankkeen käsitteellistä työtä edistetään työpajojen avulla, joissa käydään läpi episteemisen toimintakyvyn ja riskien ymmärtämisen kannalta hyödyllistä kirjallisuutta eri tieteenaloilta sekä hahmotellaan monitieteisesti aiheeseen liittyvää käsitteistöä ja teoreettisia lähestymistapoja.

DECA:n sidosryhmätyö ylittää eri yhteiskunnallisten sektorien rajat. Hanke pyrkii löytämään ratkaisuja episteemisen toimintakyvyn tukemiseen ja episteemisten ongelmien ratkaisemiseen yhteistyössä julkisen sektorin, kansalaisjärjestöjen sekä neljännen sektorin yhteisöjen ja aktivistien kanssa.

5. Vuorovaikutus ja vaikuttavuuden edistäminen

DECA:n yhteiskunnallisella vuorovaikutuksella on neljä päätavoitetta:

1. DECA nostaa kansalaisten tiedolliset oikeudet ja niihin liittyvät toimintakyvyn yhteiskunnallisen **keskustelun ja politiikanteon keskeiseksi teemaksi** ja korostaa niiden merkitystä kansallisen turvallisuuden ja luottamuksen osatekijöinä.
2. DECA luo, toteuttaa ja vakiinnuttaa uusia, tiedollisten oikeuksien toteutumista tukevia **yhteistoiminnan muotoja** tietoinstituutioiden ja muiden sidosryhmien välille.
3. DECA antaa tutkimuksessa, tiedottamisessa ja tutkimusten soveltamisessa **äänen ryhmille**, joiden tiedollinen toimintakyky tarvitsee erityistä huomiota ja tukea.
4. DECA tuottaa kansalaisten tiedollisen toimintakyvyn huomioivan **vastuullisuusagendan** suomalaisille toimijoille.

DECA:n vaikuttavuusstrategian perustana on partnereiden ja ohjausryhmien tuella laadittava yksityiskohtainen **muutosteoria** (nk. theory of change), jossa esitetään tutkimus- ja vuorovaikutustoimet strategisessa jatkumossa ja joka sisältää jatkuvan arvioinnin periaatteen vaikuttavuuden tehostamiseksi.

DECA:n partnerit ovat keskeisessä asemassa vaikuttavuustoimien suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä osahankkeiden tutkimuskysymysten operationalisoimisessa. Tutkimusasetelmat ja analyysi suunnitellaan eri sidosryhmien kanssa. Eri sidosryhmät tuodaan yhteen myös tutkimuskysymysten ja -tulosten tarkentamiseksi, sovellettavuuden ideoimiseksi ja tavoitellun tiedon määrittelemiseksi. Konsortio järjestää politiikkateemoihin keskittyviä **pyöreän pöydän keskusteluja**. Työpaketit järjestävät omien partneriensa ja avainyleisöjensä kanssa käytännön työpajoja.

DECA:n julkaisee tutkimustietoon nojaavia **toiminta- ja politiikkasuosituksia**. Julkisen keskustelun virittämisessä ja siihen osallistumisessa hanke hyödyntää eri tapoja ja kanavia. Niihin kuuluvat

aktiivinen osallistuminen mediakeskusteluihin ja sidosryhmien tilaisuuksiin sekä aktiivinen tiedottaminen hankkeen omilla verkkosivuilla yliopistojen ja STN:n viestintää hyödyntäen.

Keskeisessä asemassa vuorovaikutusstrategiassa ovat myös partnerit, joista monet edustavat viestinnän ammattilaisia. Vuosittain järjestettävän **DECA Foorumin** ympärille rakennetaan eri sidosryhmiä palvelevaa viestintää: kaikille avoin townhall-tyyppinen tilaisuus, teemaan liittyvä kansalaiskysely ja tiedotteet, raportti ja podcast-sisältöjä. Tutkijoiden vuorovaikutustaitoja tuetaan vuorovaikutuskoulutuksella, jonka toteuttaa hankkeen viestintäpartneri BCW.

DECA:n vuorovaikutussuunnitelmaa päivitetään **vaikuttavuuden jatkuvalla ja vuosittaisella arvioinnilla**. Hankkeen osatutkimukset, työpajat ja muut tilaisuudet keräävät vuorovaikutuksesta jatkuvaa palautetta, jonka pohjalta arvioidaan vaikuttavuutta ja kehitetään työvälineitä ja käytäntöjä sen vahvistamiseen. Vuosittainen vuorovaikutuksen arviointi kerää yhteen partnerien ja osallistujien näkökulmia. Työpaketit tekevät myös vuosittaisen vuorovaikutuksen ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kriittisen itsearvioinnin.

DECA:n partnerit joulukuussa 2022 ovat:

Politiikkatoimijat: Liikenne- ja viestintäministeriö, Ympäristöministeriö, Oikeusministeriö ja siihen kuuluva Etnisten suhteiden neuvottelukunta (ETNO), Huoltovarmuuskeskus, Kansallinen audiovisuaalinen instituutti (KAVI) ja digitaalisen nuorisotyön osaamiskeskus VERKE. Lisäksi DECA:lla on yhteyksiä Opetus- ja kulttuuriministeriöön, Pohjoismaiden ministerineuvostoon sekä EU:n European Digital Media Observatory -observatorioon.

Mediatoimijat: Yleisradio, Medialiitto, Julkisen sanan neuvosto, Journalistisen kulttuurin edistämiskeskus (JOKES), Viestintä- ja kehityssäätiö Vikes sekä nuorten media RARE. Medialiiton ja JOKES:in kautta verkostoidumme suomalaisten kaupallisten mediaorganisaatioiden ja journalistien kanssa.

Kansalaistoimijat: OK-Sivis, Kriittinen Korkeakoulu, Mediakasvatusseura, Avoin yhteiskunta/Faktabaari, Suomen Venäjänkielisten Keskusjärjestö ry (SVK), Ukrainalaisten yhdistys Suomessa (UYS) ja Suomen Minority Rights Group (MRG). OK-Siviksen kautta verkostoidumme aikuiskasvatuksen toimijoiden kanssa ja Mediakasvatusseuran avulla saavutamme laajasti lukutaitotoimijoita.

6. Lähteet

Benkler, Y., Faris, R., & Roberts, H. (2018). *Network Propaganda: Manipulation, Disinformation, and Radicalization in American Politics*. Oxford University Press.

Habermas, J. (2022). Reflections and Hypotheses on a Further Structural Transformation of the Political Public Sphere. *Theory, Culture & Society*, 39(4), 145–171.

Rosa, H. (2022). Social Media Filters and Resonances: Democracy and the Contemporary Public Sphere. *Theory, Culture & Society*, 39(4), 17–35.

Watson, L. (2021). *The Right to Know: Epistemic Rights and Why We Need Them*. Routledge.